

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania H. J.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji

o wysokość emerytury policyjnej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10
grudnia 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Lublinie

z dnia 31 sierpnia 2023 r., sygn. akt III AUa 145/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 czerwca 2017 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji działając na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r., poz. 708 ze zm. – dalej jako ustawa zaopatrzeniowa) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji nr [...] z dnia 27 kwietnia 2017 r., ponownie

ustalił wysokość emerytury policyjnej H. J. od dnia 1 października 2017 r. Podstawę wymiaru świadczenia stanowiła kwota 8.263,28 zł, a emerytura wyniosła 64,56% podstawy wymiaru, to jest kwotę 5.334,77 zł. Ustalona w ten sposób emerytura była wyższa od przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS, wobec czego organ ograniczył jej wysokość do kwoty 2.069,02 zł.

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił tę decyzję i ustalił wysokość emerytury policyjnej odwołującego się od dnia 1 października 2017 r. z uwzględnieniem treści art. 15c ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, ale z pominięciem treści art. 15c ust. 3 tej ustawy (pkt I); oddalił odwołanie w pozostałej części (pkt II); zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu (pkt III).

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2023 r. oddalił apelacje złożone przez organ rentowy i odwołującego się.

Skargę kasacyjną wniósł Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Oparł ją na zarzucie naruszenia: 1) art. 15c ust. 3 w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej przez jego bezpodstawne niezastosowanie w sprawie i nieuprawnione przyjęcie, że odwołujący się nie powinien podlegać rygorom przewidzianym w w/w przepisie, w sytuacji gdy bezsporne jest, iż odwołujący się w okresie od 1 lutego 1982 r. do 17 lipca 1989 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa zdefiniowaną w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, a w związku z tym spełnione zostały przesłanki warunkujące ponowne przeliczenie jego świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych w trybie w/w przepisu; 2) art. 178 ust. 1 w związku z art. 188 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez ich błędną wykładnię i odmowę uznania mocy obowiązującej ustawie zaopatrzeniowej w zakresie regulacji art. 15c ust. 3 w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

W ocenie organu rentowego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365).

Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w zakresie dopuszczalności niezastosowania art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej pomimo zakwalifikowania służby ubezpieczonego w spornym okresie jako służby na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. e tej ustawy. W wyroku z dnia 16 marca 2023 r., II USKP 120/22, OSNP 2023 nr 9, poz. 104, Sąd Najwyższy przyjął, że art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej paradoksalnie jest wymierzony przede wszystkim w funkcjonariuszy, którzy pomyślnie przeszli weryfikację w 1990 r. i w kolejnych latach służyli wolnej Polsce. Rozwiązanie określone w art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej nie ma zastosowania do funkcjonariuszy, których emerytura została wyliczona z lat poprzedzających 1990 r. Wynika to z tego, że wysokość ich emerytury na skutek zastosowania art. 15c ust. 1 pkt 1 ustawy kształtuje się poniżej „przeciętnej emerytury” - czyli nie ma czego redukować. W rezultacie, omawiany przepis godzi przede wszystkim w prawa osób, które wprawdzie przez pewien okres służyły „na rzecz totalitarnego państwa”, jednak po 1990 r. pracowały na rzecz wolnej Polski. Sąd Najwyższy w przywołanym wyroku powziął poważne wątpliwości czy wskazana konsekwencja wpisuje się w deklarowane przez art. 2 Konstytucji RP „urzeczywistnienie zasad sprawiedliwości społecznej”. O ile można się zastanawiać, czy wzorzec „sprawiedliwości społecznej”

jest realizowany w przypadku pomysłu „zerowania” podstawy wymiaru, co ma służyć zrównaniu wysokości emerytur funkcjonariuszy i osób represjonowanych przez totalitarne państwo, to z pewnością ze „sprawiedliwością” nie ma nic wspólnego obniżanie świadczenia do pułapu przeciętnej emerytur, gdy wysokość „ponad” ten wskaźnik została wypracowana po 1990 r. Sąd Najwyższy przyjął, że w tym zakresie rozwiązanie określone w art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej w sposób oczywisty narusza art. 32 ust. 1 ust. 2 Konstytucji RP, bowiem nierówno traktuje i dyskryminuje odwołującego się względem funkcjonariuszy, którzy podjęli służbę po 1990 r. i którzy legitymują się takim samym okresem służby, czyli mają taką samą podstawę wymiaru świadczenia. Jeśli potraktować prawo do określonej wysokości emerytury w kategorii „prawa do własności”, co wydaje się uzasadnione, to wskazany efekt art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej godzi również w art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji RP. Sumarycznie wskazane naruszenia prowadzą zdaniem Sądu Najwyższego do wniosku, że art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej narusza także prawo do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. W rezultacie w przywoływanym orzeczeniu Sąd Najwyższy wobec nieusprawiedliwionej i destrukcyjnej bezczynności Trybunału Konstytucyjnego, uznał, że art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej, z uwagi na jego niezgodność z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 64 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, nie może kształtować sytuacji prawnej odwołującego się – w rezultacie czego uchylił w tym zakresie wyrok Sądu odwoławczego i oddalił apelację organu rentowego (na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.). Podobnie w wyroku z dnia 12 października 2023 r., III USKP 48/23 (LEX nr 3614535) Sąd Najwyższy potwierdził trafność przywołanego stanowiska, stwierdzając ponadto, że mechanizm z art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej jest oderwany całkowicie od konstytucyjnej reguły proporcjonalności, abstrahuje od powszechnie rozumianego i akceptowanego poczucia sprawiedliwości, które polega na występowaniu racjonalnej adekwatności między czynem a sankcją oraz narusza zasadę równego traktowania ubezpieczonych. Zaprezentowana wykładnia została potwierdzona w szeregu kolejnych orzeczeń Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r., III USK 174/23, LEX, nr 3632808; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r., III USK 86/23, LEX

nr 3632802 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2023 r., III USKP 65/23, LEX nr 3635453), a zatem nie można uznać, że odmowa zastosowania przez Sąd Apelacyjny art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej świadczy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

W rozpoznawanej sprawie ustalono, że odwołujący się poza służbą zaklasyfikowaną jako służba na rzecz państwa totalitarnego, pełnił również służbę innego rodzaju, a wobec tego ubezpieczony nabyłby prawo do świadczeń policyjnych wyłącznie na podstawie stażu niepodlegającego redukcji. Wobec tego brak jest podstaw do zastosowania w sprawie art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej. W świetle wyżej przytoczonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazana przez organ rentowy oczywista zasadność skargi kasacyjnej nie zachodzi.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Ł.n

[a.ł]